

Zápis zo stretnutia zainteresovaných aktérov Agendy 2030 k téme Právny štát, demokracia a bezpečnosť

Miesto stretnutia: Bratislava, 9.4.2018

Prítomní: Beáta Babačová, Valéria Bankóová, Michal Davala, Martin Giertl, Martin Kinčeš, Mária Milková, Miloš Nemeček, Elena Pätoprstá, Kálmán Petőcz, Sandra Salamonová, Pavel Sibyla, Bohdan Smieška, Boris Strečanský, Lena Sýkorová, Dana Šimová, Anna Tušimová, Peter Wilfling, Marcel Zajac, Jakub Žaludko

Cieľ stretnutia: Validovať/ **podrobiť** oponentúre návrh priorit implementácie Agendy 2030 pre Slovensko [1] a vytvoriť podklad pre rozhodovanie Rady vlády pre Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj s dôrazom na tému č. 6 – *Právny štát, demokracia a bezpečnosť*.

Program:

13:00 – 14:30

Predstavenie implementačného rámca Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj

Sandra Salamonová, Odbor koordinácie Agendy 2030 (prezentácia v prílohe)

Informácia o participačnom procese

Bohdan Smieška, facilitátor PDCS, o. z. (prezentácia v prílohe)

Predstavenie návrhu prioritných tém implementácie Agendy 2030 pre Slovensko

Dana Šimová, konzultantka (prezentácia v prílohe)

Diskusia k navrhnutým prioritným témam – návrh zmien a doplnení, prípadne návrh horizontálnych princípov

Bližšie predstavenie témy Právny štát, demokracia a bezpečnosť

Michal Davala, expert k téme č.6 (prezentácia v prílohe)

14:50 – 17:00

Diskusia – pripomienkovanie zarámčovania témy a návrh zmien a doplnení

k téme Právny štát, demokracia a bezpečnosť

Sumarizácia záverov, dohody o ďalších krokoch

Záver

Hlavné pripomienky a návrhy v diskusii celkovému dokumentu :

- Opäť bola nastolená otázka záruk, že sa zapracované pripomienky budú ďalej používať a že sa s Agendou 2030 bude pracovať ďalej, aj po prezentácii na Politickom fóre na vysokej úrovni OSN v júli 2018.
- Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti prítomných uistil, že zo svojej pozície bude trvať na tom, aby sa tento proces dotiahol do konca. Príprava Návrhu národných priorít implementácie Agendy 2030 vyplýva z uznesenia vlády SR č. 350/2017, ktoré hovorí aj o ďalších krokoch súvisiacich s Agendou 2030. Rada vlády pre Agendu 2030 a uvedené uznesenie vlády sú zárukou pokračovania v implementácii Agendy. Agendu 2030 vnímal ako silno prepojenú s agendou Otvoreného vládnutia.
- Ďalší účastník upozornil na nejednotnú prezentáciu vízie Slovenska predstaviteľmi vládnych politických subjektov, ktorá nie je vždy v súlade s vytváranou víziou a prioritami založenými na Agende 2030. Navrhované znenie vízie (“Slovensko ako atraktívna krajina na život”) je podľa diskutujúceho málo ambiciózne. Podľa neho musíme byť v jej formulovaní exaktnejší a spomenúť prívlastky ako demokratická, pluralitná, otvorená navonok a dovnútra. Ďalej by podľa neho bolo vhodné, keby sa zástupcovia vládnych strán vyvarovali artikulácii protirečivých vízií či stratégií vo vzťahu k navrhnutým prioritám Agendy 2030.
- Zástupkyňa mládeže verí že Agenda 2030 prispeje aj k zlepšeniu kvality života. Navrhuje, aby sa v dokumente objavila formulácia “generácia 2030” a aby bolo pomenované, že sa záležitostiam týkajúcim sa udržateľného rozvoja venujeme predovšetkým v záujme budúcich generácií.
- Viacerí prítomní vnímajú ako zásadné, v súvislosti s prioritnými témami Agendy 2030 na Slovensku, doplnenie prioritnej témy v oblasti spravodlivosti, mieru a silných inštitúcií, ale majú obavy z možných námietok voči takejto prioritě.
- Iný účastník konštatoval, že ambicióznosť navrhnutých strategických dokumentov a ich politická priechodnosť je niekedy v rozpore.
- Podľa konzultantky procesu implementácie Agendy 2030 si už na začiatku procesu navrhovania národných priorít stanovili prognostici z SAV oblasti, ktoré sú pre Slovensko prioritné, pričom brali do úvahy možnosti slovenskej ekonomiky.
- Ďalej bolo konštatované, že zatiaľ sa nerobila žiadna hierarchizácia priorít a výziev. Vzhľadom na to, že sme malá krajina, nemôžeme mať priorít priveľa - musíme zohľadňovať nielen to, čo je relevantné, ale aj to, čo sme schopní naplniť. Preto aj v téme 6, **Právny štát, demokracia a bezpečnosť** môžu byť obsiahnuté len najpodstatnejšie aspekty.

- Z procesného hľadiska je podľa pracovníkov Odboru implementácie Agendy 2030 UPPVII úlohou participatívneho procesu zachytiť v diskusii čo najširší okruh názorov a posunúť ich smerom k rozhodujúcim činiteľom. Aj zverejňovanie všetkých zápisov a návrhov zo stretnutí je prejavom snahy čo najlepšie zachytiť diskutovanú predstavu relevantných aktérov z celého spektra o tom, v akej krajine chceme žiť. V doterajšom participačnom procese vzniklo veľa podnetných konkrétnych návrhov vo všetkých prioritných témach aj v oblasti horizontálnych princípov.
- Podstatné pre ďalší postup pri vypracovaní strategického dokumentu, vrátane cieľov, opatrení a indikátorov je aj súčasná legitimizácia implementácie prostredníctvom prebiehajúceho participatívneho procesu za účasti zainteresovaných aktérov.
- Jeden z prítomných aktérov navrhol, že by bolo vhodné zahrnúť do procesu aj prezidenta SR, resp. kanceláriu prezidenta SR, ktorý by sa mohol stať prirodzeným advokátom presadzovania Agendy 2030 aj do budúcnosti a nad rámec volebného cyklu.

Hlavné pripomienky a návrhy, ktoré zazneli v diskusii k téme č. 6 – Právny štát, demokracia a bezpečnosť :

- Je potrebné doplniť výzvu obsahujúcu prihlásenie sa k medzinárodnej spolupráci, artikulujúcu **bezpečnostné ohrozenia v medzinárodnom priestore a odolnosť voči bezpečnostným rizikám**.
- Medzi hlavnými výzvami by malo byť aj **odpolitizovanie štátnej správy** – obnovenie úradu pre štátnu službu, ktorý bol vytvorený pri vstupe do EÚ.
- Ďalšia účastníčka zdôraznila, že je potrebné odstránenie stalinského modelu prokuratúry, prokuratúra potrebuje systémové opatrenia.
- Rovnaká účastníčka navrhovala zamerať sa aj na vrátenie rovnováhy medzi starostami a poslancami v samospráve.
- Podľa iného účastníka je problémom, že neimplementujeme európske nástroje boja proti propagande tretej strany, hoci sme na špičke v kybernetickej bezpečnosti.
- Ďalším chýba jednoduchá informačná databáza o použití financií z eurofondov – kontrolovateľný tok verejných financií.
- Bolo navrhnuté, aby prezentácia témy od experta M. Davalu, ktorú sprostredkoval na stretnutí - Megatrendy, pozícia Slovenska, existujúce stratégie - bola doložená k materiálu SAV (Východiská prípravy národných priorít Agendy 2030), aby boli jasné analytické východiská pre tvorbu návrhu národných priorít.
- K otázke potreby posilňovania politickej kultúry a demokracie od jedného účastníka zaznelo, že jej zárukou môžu byť **etické kódexy** pre rôzne oblasti, ktoré by mohli mať priamy dosah na formovanie verejných politík.

- Podľa rovnakého účastníka je potrebné vytvoriť komplexný **akčný plán vzdelávania k demokracii, ľudským právam a právnemu štátu**.
- V oblasti horizontálnych priorit bola viacerými vyzdvihnutá **pluralita** ako jeden zo základných princípov modernej demokracie, či už v zmysle kultúry, diverzity, alebo environmentálnych záležitostí.
- Práva rôznorodých znevýhodnených skupín sú obsiahnuté v pojmoch **pluralita, sloboda, rovnosť, dôstojnosť a spravodlivosť**, ktoré by mali byť uvedené v horizontálnych princípoch. Podľa jedného z účastníkov preto nie je potrebné, aby boli taxatívne vymenovávané medzi výzvami k akýmkoľvek prioritám.
- V oblasti médií niektorým chýba vymedzenie voči problematike konšpirácií a fake news, voči ktorým by mal štát zaujať jasný postoj. Viac krát zaznelo, že dôležité je posilnenie verejnoprávnosti médií.
- Účastníci vyzdvihli potrebu **silnej, nezávislej, transparentnej a dôveryhodnej štátnej a verejnej správy**.
- Podľa ďalšej účastníčky sú základnými podmienkami udržateľnosti demokracie právny štát, slobodné a nezávislé médiá, silná občianska spoločnosť, rešpektovanie práv menšín a politická pluralita.
- Inštitucionálny a regulačný rámec má byť podporou pre silnú občiansku spoločnosť. Zaznela kritika, že občianska spoločnosť dnes funguje ad hoc - bez dostatočného inštitucionálneho a finančného ukotvenia.
- K výzve o kontrolných a vyšetrovacích inštitúciách žiadali účastníci vyjasnenie, čo sa **nezávislými a nestrannými** kontrolnými inštitúciami myslí. Vhodné by bolo vyzdvihnúť aj postup kreácie inštitúcií a obsadzovania pozícií v jednotlivých inštitúciách (prokuratúra, polícia), ako aj potrebu vonkajšej kontroly, najmä v prípade prokuratúry.
- Ústavný súd považujú účastníci za mimoriadne významnú inštitúciu, ktorá má okrem iného právomoc zrušiť rozhodnutia zákonodarcov. Vzhľadom na malý počet jej členov je nastavenie systému výberu ústavných sudcov obzvlášť dôležité.
- Spôsob kreovania inštitúcií podľa niektorých účastníkov výrazne ovplyvňuje ich následnú dôveryhodnosť. Pri výberových konaniach do verejných funkcií je preto potrebné zabezpečiť nezávislosť od stranícko-politických vplyvov, ako aj umožniť občianskej spoločnosti účasť na výberových konaniach.
- Jeden z diskutujúcich upozornil, že výzvy k prioritě 6 sú formulované v podobe cieľov, ale výzvy môžu byť formulované aj ako problémy, alebo negatívne trendy, na ktoré nadväzujú ciele a opatrenia.
- Bolo odporúčané medzi inštitúcie zahrnúť popri “kontrolných inštitúciách” aj Národné stredisko pre ľudské práva, a iné verejné ľudskoprávne inštitúcie – ombudsmana, komisára pre deti, prípadne ďalšie orgány verejnej moci.

- Bola artikulovaná potreba doplniť aspekt posilnenia povinnosti skladať účty (accountability).
- Účastník upozornil, že návrhu výziev chýba regionálny priemet a nadštátny rozmer.

Účastníci boli na záver vyzvaní zaslať prípadné ďalšie pripomienky v písomnej podobe do konca týždňa. Účastníci žiadali organizátorov o rozposlanie kontaktov na účastníkov stretnutia.

Zápis spracovali Bohdan Smieška a Anna Zemanová

Miesto a dátum Bratislava 9. 4. 2018

[1]dokument [Východiská prípravy národných priorít implementácie Agendy 2030](#)